

Základní škola Zachar, Kroměříž, příspěvková organizace

Pracovní list č. 2 (IV. týden) **řešení**

Předmět: Český jazyk a literatura

Ročník: osmý (8. A)

Opakování vzdělávacího celku: Textová návaznost (komunikační výchova)

JAN ÁMOS KOMENSKÝ

C Jan Ámos Komenský, latinsky Comenius, (28. března 1592 jihovýchodní Morava – 15. listopadu 1670 Amsterdam) byl poslední biskup Jednoty bratrské, moravský teolog, filosof, pedagog a spisovatel.

E Místo narození Jana Amose Komenského není známo, jako pravděpodobná místa se uvádějí Uherský Brod (jak je uvedeno v Naardenu na náhrobní desce) nebo Nivnice (Komenský v některých dokumentech připojoval k podpisu Nivanus, Nivnicensis. Občas se zmiňuje i Komňa (z čehož by mohlo vzniknout příjmení Komenský, Comenius), odkud pocházela rodina.

B Žil s rodiči v Uherském Brodě (pocházel z měšťanské rodiny). Po jejich smrti (1604) se o něj starala jeho teta ve Strážnici.

H Právě tady ve Strážnici, u své tety, začal chodit do školy, potom pokračoval na latinské škole v Přerově, odkud odešel na vysokou školu do Herbornu a Heidelbergu v Německu.

M Již při studiu začal psát dvě velká díla: Poklad jazyka českého, což měl být velký slovník, a dále encyklopedii Divadlo veškerenstva věcí. Tato díla nedokončil.

O Po ukončení školy působil v letech 1614–16 v Přerově jako rektor latinské školy.

F Roku 1616 byl vysvěcen na kazatele a odešel do Fulneku, kde působil jako rektor tamější školy a jako kazatel Jednoty bratrské.

N Po porážce stavovského povstání byl J. A. Komenský nucen opustit Fulnek a skrýval se na různých místech v Čechách a na Moravě, protože odmítal konvertovat ke katolictví, po roce ukrývání (roku 1622) mu zemřela jeho žena a dvě děti na mor. Pod vlivem událostí píše filosofické spisy Truchlivý a Hlubina bezpečnosti.

A Obnovené zřízení zemské znamenalo největší ránu. Komenský musel opustit vlast. V roce 1628 odešel do exilu do polského Lešna. Zpočátku doufá, že se brzy vrátí zpět do vlasti, proto píše česky. Začal psát učebnice a připravoval plán na zlepšení organizace školství. V Lešně vznikla velká část jeho děl, např. Velká didaktika.

I Postupně se jeho díla jako Brána jazyků otevřená a Informatorium školy mateřské stala známá po nekatolické Evropě a byl zván na různá místa na univerzitách, nabídky však odmítal. První významnou nabídku přijal až roku 1641, kdy se rozhodl přijmout pozvání anglického parlamentu na přednáškové

turné, během něhož vystoupil i před Královskou akademií věd. Komenský si zároveň v tuto dobu uvědomil, že právě prostřednictvím nabídek může rozšířit svůj vliv a svoje myšlenky.

D Roku 1642 odešel do Švédska, kam ho pozvali, aby jim vytvořil učebnice. Roku 1648 se vrací zpět do Lešna, kde působí jako biskup. Když byl v roce 1648 uzavřen vestfálský mír a tím skončila třicetiletá válka, skončily též naděje českých exulantů na návrat do vlasti. Komenský se loučí s vlastní a církví spisem Kšaft umírající matky jednoty bratrské.

L Roku 1652 přijímá nabídku uherského knížete Zikmunda Rákocziho. Měl u jeho dvora organizovat pansofickou školu (sedmiletá). Poprvé měl tedy možnost ověřit si své názory v praxi. Otevřeny byly ovšem jen 3 třídy. Pro své žáky vytvořil příručku Pravidla mravů a také zde vznikly učebnice Svět v obrazech a Škola hrou.

K Opět se vrací do Lešna. Při požáru přichází Komenský o všechnen majetek i cenné rukopisy jako Česko-latinský slovník, na kterém pracoval prakticky celý život a který považoval za stěžejní dílo. Tuto ztrátu nesl velice těžce a prakticky se z ní nikdy nevzpamatoval. Na pozvání svého přítele Louise De Geera odjíždí do Amsterdamu.

J Konec svého života strávil v Holandsku. Zde vydává soubor svých 43 spisů pod názvem Opera didactica omnia.

G Jan Ámos Komenský zemřel 15. listopadu 1670 a byl pohřben v kostelíku v Naardenu.

Vypracovala: Jana Bačková